

KUTSESTANDARD

Abivahendi spetsialist, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Abivahendi spetsialist, tase 5	5

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Töö nägemishäiret kompenseerivate abivahenditega	Nägemisabivahendi spetsialist, tase 5
Töö kuulmishäiret kompenseerivate abivahenditega	Kuulmisabivahendi spetsialist, tase 5
Töö kõne- ja kommunikatsiooni abivahenditega	Kõne- ja kommunikatsiooniabivahendi spetsialist, tase 5
Töö proteeside ja ortopeediliste abivahenditega	Proteeside ja ortopeediliste abivahendite spetsialist, tase 5
Töö liikumishäiret kompenseerivate abivahenditega	Liikumishäiret kompenseerivate abivahendite spetsialist, tase 5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

<p>A.1 Töö kirjeldus</p> <p>Abivahendi spetsialisti töö on isiku töö- ja tegevusvõime probleemidest tulenevate häirete kompenseerimine sobiva abivahendiga.</p> <p>Abivahendi spetsialist hindab inimese toimetulekut toetavate abivahendite vajadust, sobivust ja efektiivsust, valib abivahendi ning kohandab ja/või valmistab abivahendi.</p> <p>Abivahendi spetsialist töötab ajutiste või püsivate tegevuspiirangute ja/või funktsioonihäiretega inimestega, teeb koostööd tervishoiu-, haridus- ja sotsiaalvaldkonna spetsialistidega ning kliendi tugivõrgustikuga. 5. taseme abivahendi spetsialist töötab süsteemselt ja tulemuslikult.</p> <p>Abivahendi spetsialisti kutsealal on ka abivahendi spetsialist, tase 4 kutse.</p>
<p>A.2 Tööosad</p> <p>A.2.1 Abivahendi valimine ja soovitamine</p> <ol style="list-style-type: none"> Abivahendi vajaduse välja selgitamine. Sobiva abivahendi soovitamine ja valimine. <p>A.2.2 Abivahendi reguleerimine, proovimine, kohandamine, valmistamine</p> <ol style="list-style-type: none"> Reguleerimis- ja/või kohandamisvajaduse välja selgitamine. Parameetrite reguleerimine. Abivahendi kohandamine ja/või valmistamine. <p>A.2.3 Kliendi juhendamine</p> <ol style="list-style-type: none"> Kliendi teadmiste ja senise kogemuse väljaselgitamine. Kliendi juhendamine. <p>A.2.4 Abivahendi kasutamise tulemuslikkuse hindamine</p> <ol style="list-style-type: none"> Järeldamise perioodi ja aja määramine.

2. Isiku rahulolu ja abivahendi efektiivsuse hindamine.

A.2.5 Võrgustikutöö

1. Koostöö tegemine kliendi tugivõrgustikuga.
2. Koostöö tegemine teiste spetsialistide ja seotud organisatsioonidega.

A.2.6 Müümine ja üürimine

1. Rahastamise võimaluste ja vastavate seaduste tutvustamine.
2. Hinnapakkumise koostamine.
3. Müügitöö tegemine.
4. Üüri- ja/või müügidokumentatsiooni koostamine.

Spetsialiseerumisega seotud tööosad

A.2.7 Nägemisabivahendite valimine ja soovitamine

A.2.8 Kuulmisabivahendite valimine ja soovitamine

A.2.9 Kõne- ja kommunikatsiooniabivahendite valimine ja soovitamine

A.2.10 Proteesid ja ortopeedilised abivahendite valimine ja soovitamine

A.2.11 Liikumisabivahendite valimine ja soovitamine

A.3 Töö keskkond ja eripära

Abivahendi spetsialist võib töötada abivahenditeenust pakkuvas ettevõttes, rehabilitatsiooni-, tervishoiu-, hoolekande- või haridusasutuses.

Töökeskkonnaks võib olla ettevõtte või kliendi kodu-, töö-, õpikeskkond jms.

A.4 Töövahendid

Abivahendi spetsialisti töövahenditeks on IKT-vahendid, infosüsteemid, andmetöötlusprogrammid, abivahendite vajaduse hindamiseks, abivahendite reguleerimiseks, kohandamiseks ja valmistamiseks vajalikud seadmed.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Abivahendi spetsialisti töös on oluline hea suhtlemisoskus, koostöövõime, otsustus- ja vastutusvõime, pingetaluvus, loovus, õppimis- ja kohanemisvõime, täpsus ja tehniline taiplikkus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

5. taseme abivahendi spetsialistil on vähemalt keskharidus. Abivahendi spetsialisti erialased kompetentsid on omandatud praktilise töö käigus ja erialasel täienduskoolitusel.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Abivahendi spetsialist.

A.8 Reguleerimised kutsealal tegutsemiseks

Tööd abivahendi spetsialistina reguleerib sotsiaalhoolekande seadus, meditsiiniseadme seadus ja sotsiaalkaitseministri määrus nr 74 „Abivahendite loetelu, abivahendite eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise otsustamise ja erandite tegemise tingimused ja kord ning abivahendi kaardi andmed“.

B-osa
KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse taotlemisel tuleb tõendada kohustuslikud kompetentsid B.2.1-B.2.6, läbiv kompetents B.2.12 ja vähemalt üks spetsialiseerumisega seotud kompetentsidest B.2.7-B.2.11.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Abivahendi valimine ja soovitamine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> küsitleb klienti või tema esindajat ja tutvub esitatud asjakohaste dokumentidega määratud abivahendi välja valimiseks; hindab kliendi tegevusvõimet sobivate tõenduspõhiste hindamismeetoditega; hindab kliendi individuaalse abivahendi vajadust oma spetsialiseerumise valdkonnas; vajadusel suunab kliendi teise spetsialisti juurde; koostöös kliendi või tema esindajaga soovitab kliendile sobiva abivahendi, lähtudes abivahendi vajaduse tuvastaja hinnangust, RFK (Rahvusvaheline funktsioneerimisvõime, vaeguste ja tervise klassifikatsiooni) või muu klassifikaatori põhimõtetest, kliendi vajadustest, abivahendi kasutuskeskkonnast. 	
B.2.2 Abivahendi reguleerimine, proovimine, kohandamine, valmistamine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> selgitab välja abivahendi kohandamise ja/või individuaalse abivahendi valmistamise vajaduse, lähtudes kliendi tegevusvõime piirangutest ja funktsioonihäiretest ja abivahendi võimalustest; reguleerib abivahendi vastavalt abivahendi tootja kasutusjuhendile, lähtudes kliendi vajadustest ja tööandja juhistest; valmistab ja/või kohandab sobiva abivahendi, lähtuvalt hindamistulemustest ja kliendi abivahendi vajadusest. 	
B.2.3 Kliendi juhendamine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> selgitab välja kliendi teadmised ja varasema kogemuse abivahendi kasutamisel; selgitab kasutajale või tema esindajale õigeid ja eesmärgipäraseid abivahendi kasutamise tingimusi, abivahendi hooldamise tingimusi, abivahendi kasutamisega seotud ohutegureid, abivahendi kohustusliku hoolduse tingimusi ja sagedust. 	
B.2.4 Abivahendi kasutamise tulemuslikkuse hindamine	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> määrab järeelhindamise perioodi ja aja, lähtudes abivahendi määramise eesmärgist ja vajadusest; hindab isiku rahulolu abivahendiga ja abivahendi efektiivsust, kasutades sobivaid hindamisvorme ja meetodeid. 	
B.2.5 Müümine ja üürimine	EKR tase 4
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> tutvustab kliendile riigi poolt korraldatavat abi erivajadusega inimestele; tutvustab kliendile seadusele vastavaid rahastamise võimalusi; vajadusel suunab kliendi või tema esindaja vastavasse organisatsiooni; koostab hinnapakumise; pakub teenuseid ja tooteid ettevõtte sortimendist lähtudes; tutvustab kliendile hinnainfot ning üüri- ja/või müügitingimusi; koostab üüri- ja/või müügidokumentatsiooni vastavalt ettevõttes kehtestatud korrale; täidab seaduse nõuetele vastavaid dokumente. 	

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel on nõutav vähemalt ühe spetsialiseerumisega seotud kompetentsi tõendamine kompetentside B.2.7-B.2.11 hulgast.

Töö nägemishäiret kompenseerivate abivahenditega	
B.2.6 Nägemisabivahendite valimine ja soovitamine	EKR tase 5
<p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> nägemisvaldkonnaga seotud anatoomia, füsioloogia ja funktsionaalne anatoomia; enamlevinud nägemisfunktsiooni häired; nägemisfunktsioonide hindamise põhimõtted; nägemisabivahendite tehnilised parameetrid ja omadused; nägemisabivahendite materjalid, nende omadused ning nende kohandamise võimalused vastavalt kliendi vajadustele; 	

6) nägemisabivahendite hooldamise ja remondi põhimõtted.

Töö kuulmishäiret kompenseerivate abivahenditega

B.2.7 Kuulmisabivahendite valimine ja soovitamine

EKR tase 5

Teadmised:

- 1) kuulmisvaldkonnaga seotud anatoomia, füsioloogia ja funktsionaalne anatoomia;
- 2) enamlevinud kuulmisfunktsiooni häired;
- 3) kuulmisfunktsioonide hindamise põhimõtted;
- 4) kuulmisabivahendite tehnilised parameetrid ja omadused;
- 5) kuulmisabivahendite materjalid, nende omadused ning nende kohandamise võimalused vastavalt kliendi vajadustele;
- 6) kuulmisabivahendite hooldamise ja remondi põhimõtted.

Töö kõne- ja kommunikatsiooni abivahenditega

B.2.8 Kõne- ja kommunikatsiooniabivahendite valimine ja soovitamine

EKR tase 5

Teadmised:

- 1) kõne- ja kommunikatsiooni valdkonnaga seotud anatoomia, füsioloogia ja funktsionaalne anatoomia;
- 2) enamlevinud kõne- ja kommunikatsioonifunktsiooni häired;
- 3) kõne- ja kommunikatsioonifunktsioonide hindamise põhimõtted;
- 4) kõne- ja kommunikatsiooniabivahendite tehnilised parameetrid ja omadused;
- 5) kõne- ja kommunikatsiooniabivahendite materjalid, nende omadused ning nende kohandamise võimalused vastavalt kliendi vajadustele;
- 6) kõne- ja kommunikatsiooniabivahendite hooldamise ja remondi põhimõtted.

Töö proteeside ja ortopeediliste abivahenditega

B.2.9 Proteeside ja ortopeediliste abivahendite soovitamine, valimine ja valmistamine

EKR tase 5

Teadmised:

- 1) ortopeedia valdkonnaga seotud anatoomia, füsioloogia, funktsionaalne anatoomia ja biomehaanika;
- 2) enamlevinud ortopeedilised häireid;
- 3) kehastruktuuride ja liikumisfunktsioonide hindamise põhimõtted;
- 4) proteeside ja ortopeediliste abivahendite tehnilised parameetrid ja omadused;
- 5) proteeside ja ortopeediliste abivahendite materjalid, nende omadused ning nende kohandamise võimalused vastavalt kliendi vajadustele;
- 6) proteeside ja ortopeediliste abivahendite hooldamise ja remondi põhimõtted.

Töö liikumishäiret kompenseerivate abivahenditega

B.2.10 Liikumisega seotud abivahendite soovitamine, valimine ja kohandamine

EKR tase 5

Teadmised:

- 1) liikumisvaldkonnaga seotud anatoomia, füsioloogia, funktsionaalne anatoomia ja biomehaanika;
- 2) liikumisfunktsiooni enamlevinud häireid;
- 3) liikumisfunktsioonide hindamise põhimõtted
- 4) liikumisabivahendite tehnilised parameetrid ja omadused;
- 5) liikumisabivahendite materjalid, nende omadused ning nende kohandamise võimalused vastavalt kliendi vajadustele;
- 6) liikumisabivahendite hooldamise ja remondi põhimõtted.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.11 Abivahendi spetsialist, tase 5 kutset läbiv kompetents	EKR tase 5
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. lähtub oma töös eetilistest tõekspidamistest ja väärtustest; 2. kasutab ergonoomilisi ja teisi ennastsäästvaid võtteid; 3. kasutab IKT-vahendeid vastavalt algtasemel kasutaja tasemele (vt lisa 1); kasutab kontoritarkvara tööks vajalikul tasemel; kasutab erialaseid andmebaase; leiab internetist erialast informatsiooni ja oskab selle usaldusväärsust kriitiliselt hinnata; krüpteerib, dekrüpteerib ja allkirjastab digitaalseid dokumente; 4. kasutab ISO-klassifikaatorit ja kodeerimise süsteemi; 5. järgib valdkonnaga seotud õigusakte; 6. kasutab kliendikeskset lähenemisviisi; 7. on kursis valdkonna arengute ja uuendustega, lähtudes elukestva õppe põhimõttest; 8. osaleb meeskonnatöös; näitab üles huvi ja arusaamist, konsulteerib teiste spetsialistidega ja algatab suhtlemist; 9. järgib oma töös konfidentsiaalsusnõudeid ja isikuandmete kaitsega seotud õigusakte; 10. pakub erinevaid alternatiive probleemide lahendamiseks; 11. kasutab oma töös eesti keelt tasemel B2, ühte võõrkeelt tasemel A2 (vt lisa 2). 	
<p>Hindamise meetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.</p>	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	25-09112018-02/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Kairi Lees, Eesti Tegevusterapeutide Liit Aili Lopman, OÜ ITAK Sven Reemet, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit, Eesti Puuetega Inimeste Koda Piret Tamme, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool Kadri Tiido, Invaru OÜ Triin Teresa Veensalu, Sotsiaalkindlustusamet
3. Kutsestandardi kinnitaja	Sotsiaalhoolekande Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	12
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	09.11.2018
6. Kutsestandard kehtib kuni	08.11.2023
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3253 Kohalike omavalitsuste tervishoiutöötajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Assistive Technology Specialist, level 5
C.3 Lisad	
Lisa 1 Digipädevuste enesehindamise skaala	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	